

Mapa de vegetació del Parc Natural del Montseny

J. M. Panareda, M. Salvà i J. Nuet

Ed. Diputació de Barcelona, Barcelona, 2003

Ressenya

Cèsar Gutiérrez Perarnau

Botànic

Com a resultat d'uns anys de treball encarregat pels gestors del Parc, sota el títol *Mapa de vegetació del Parc Natural del Montseny*, Josep Maria Panareda, Montserrat Salvà i Josep Nuet signen una cartografia d'aquest espai protegit a escala 1/5.000.

El format de presentació és un llibret que, a banda d'unes consideracions prèvies, inclou bàsicament la llegenda del mapa, fotografies il·lustratives i un CD amb la cartografia del Parc Natural sota una aplicació informàtica específica. Els resultats de la cartografia es presenten des d'una perspectiva enterament fisiognòmica (la fitosociologia no hi és emprada) en tres grans nivells d'anàlisi i de precisió creixent, que són:

- Grans cobertures del sòl, que fa referència a grans classes de cobertes (per exemple, boscos, matollars o conreus).

- Grans unitats de vegetació, que resol amb un detall màxim de 1/15.000 bo i diferenciant tipus de boscos (per exemple, rouredes seques *versus* rouredes humides).

- Tipus de vegetació, que és pròpiament la cartografia de detall, a escala de fins 1/5.000, dels usos del sòl i de la vegetació (per exemple, roureda de roure martinenc amb falguera aquilina i pins *versus* roureda de roure martinenc amb falguera aquilina i pi pi-nyer).

La informació tan sols hi és presentada, per bé que els autors esmenten que «l'exposició i anàlisi del mètode emprat i els resultats obtinguts seran exposats en d'altres documents».

D'entrada, cal felicitar els promotors de la feina, que de ben segur serà molt útil en un espai amb una concentració tan important d'investigadors com és el

El paisatge del Montseny és fragmentat i complex, cosa que dificulta la representació d'aquesta riquesa en un mapa.
(Fotografia: Toni Arrizabalaga, MDG)

Montseny. També cal felicitar-ne els autors, per bé que hi ha certs aspectes que mereixen una valoració més acurada i que mirarem d'encabir en l'espai que ocupa aquesta ressenya.

Certament, existeixen cartografies de la vegetació del Montseny (principalment, les de Salvador Llobet i d'Oriol de Bolòs, ambdues a escala 1/50.000), però independentment de llur correcció, cap d'elles, per qüestions de l'escala emprada, té el detall que té el treball de Panareda, Salvà i Nuet.

Pel que fa a la llegenda, la jerarquització de la qual, per cert, no és del tot clara, sorprèn que no hagin realitzat una adaptació i ampliació d'alguna de les que són

emprades correntment (Hàbitats Catalunya o Corine Land Cover, per exemple), sinó que n'hagin creat una de nova, circumstància que dificulta l'ús del mapa en no poder ser fàcilment interpretada o transposada. Per bé que els autors diuen que han cercat que hi hagi facilitat de comparació i correspondència amb la llegenda Corine, el cert és que no l'hem sabuda veure. En alguns aspectes, és una llegenda molt exhaustiva. Per exemple, hi ha 63 tipus diferents d'alzinar, responen a les nombroses combinacions que fa l'alzina amb altres espècies, o bé 25 menes de rouredes de roure martinenc, o bé cal remarcar la distinció que fa entre els habitatges segons si són masia tradicional o segona residència o d'altres,

o bé la distinció que fa entre escoles de natura, museus i centres d'informació. Potser, l'exhaustivitat de la llegenda és asimètrica i, així, sobta trobar-hi tan sols dues menes de pineda de pi blanc o també dues de pi pinyer, per exemple. Tanmateix, la mancança més remarcable podria ser la de l'absència de la sureda esclarissada o la brolla amb suro, que a Gualba, Breda, Arbúcies... ocupa moltes hectàrees, particularment després de l'incendi del 1994. En el cas dels prats, particularment els mediterranis, la simplificació és excessiva i no permet reflectir la diversitat considerable que a escala 1/5.000 se'n pot apreciar. Així, per exemple, hi manquen les opcions que combinen prats amb bardissa, amb brolla...

És interessant que s'hagi optat per una llegenda fisiognòmica, per bé que a l'estrat herbaci, principalment, no han pogut desmarcar-se de la fitosociologia i cercar una alternativa independent (els llistonars, per exemple, els consideren prats dominats per anuals; les pastures mediterrànies s'apleguen, genèricament, sota un calaix de sastre anomenat «camps abandonats», etc.).

En relació amb la representació dels usos del sòl i de la vegetació, els autors han optat per dibuixar polígons que n'inclouen una única categoria, procediment interessant i que revela un desig encomiable d'exhaustivitat, però que sovint té un encaix difícil en un paisatge fragmentat i complex. Això fa que de les múltiples combinacions entre espècies pugui resultar un nombre molt elevat de codis, més difícil d'interpretar que no pas si s'empren,

com és habitual, polígons en els quals intervinguin diferents hàbitats, cadascun amb llur proporció. Això, d'altra banda, hauria ofert avantatges notables, com és poder calcular recobriments amb més precisió o constatar variacions en les proporcions de les espècies, alhora que permetria defugir codis poc coherents des del punt de vista biogeogràfic (com ara la sureda amb castanyers) o que tan sols faran referència a un o a uns pocs polígons (entre d'altres, l'alzinar esclarissat amb romaní i jonça i pi roig i pinassa).

En relació amb el treball de camp trobem, evidentment, aspectes prou ben resolts i altres que mereixerien una revisió. Un dels més remarcables són els fons de vall, que sovint són una miscel·lània de caducifolis i que els autors del mapa adjudiquen invariablement a verneda pura, de manera que en la cartografia n'apareixen algunes (per exemple a la vall de Riells) amb amplades excessives, de fins a 90 metres. En d'altres casos, la verneda de molts cursos

d'aigua per damunt de 400-600 metres es troba barrejada amb freixe (*Fraxinus excelsior*) o bé aquest arbre fa una segona banda que té tanta o més amplada que la verneda, però en canvi, només apareix cartografiada excepcionalment i tampoc no existeix una opció satisfactòria a la llegenda.

L'aplicació informàtica i la presentació de la cartografia són prou satisfactòries, però hi trobem alguns aspectes millorables o que hauria calgut revisar, com ara la toponímia o la possibilitat d'incloure, per al mapa «tipus de vegetació», la base cartogràfica de les corbes de nivell, que en alguns casos podria ser d'ajut en la localització o la delimitació de certs punts o sectors, especialment si són poc humanitzats.

En relació amb la designació de les espècies, hauria estat interessant que s'haguessin respectat les designacions montsenyenques, contribuint a llur manteniment i difusió (*brossa* en comptes de *bruguera*, *llorer bord* en comptes de

llorer cirer de Portugal, *espergell* en comptes de *ginesta repent*), sobretot considerant que els noms emprats per Panareda, Salvà i Nuet són, en alguns casos, neologismes científics sense arrelament popular.

El *Mapa de vegetació del Parc Natural del Montseny*, doncs, és una contribució interessant i necessària per al coneixement i l'estudi del massís, prou ben presentada i resolta, i que es recolza en una gran quantitat d'hores de treball de camp. Tanmateix, s'hi detecten certes mancances o imprecisions que en molts dels àmbits de treball (definició de la llegenda, resolució del treball de camp, metodologia del treball de camp...) s'haurien pogut resoldre o millorar sensiblement amb més esforç de plantejament previ. Amb tot, atès que la vegetació és quelcom dinàmic, amb el temps caldrà anar actualitzant i millorant el mapa; segurament els autors aniran ajustant i corregint continguts en les futures edicions del mapa de vegetació del Montseny, per al qual desitgem una llarga vida.

Vessants a Vallforners amb faig, alzinar i comunitats de matolls.

(Fotografia: Toni Arrizabalaga,MDG)